

בנין וצדקה

על פרשת השבוע

הלימוד בענין הקרבנות מאדם הראשון

ומלואו הכל של השי"ת, אם כן מותר לי ליקח בהמה של חבירי ולהקריבו לקרבן כיון שהוא של השי"ת ואין זה גזילה. על כן הזהיר עוד ואמר 'מכם', שהבהמה שאתם מקריבים אותה לקרבן צריך שיהיה לגמרי שלכם, ואסור לגזול עבור זה בהמה כדי להקריבה לה. כי אין הכי נמי הכל הוא של השי"ת, אך אין זה רצון ה' שיגזול בהמה של חבירו ולהקריבה לה, כדכתיב (ישעיהו סא, ח) **אני ה' שונא גזל בעולה**^א.

אמנם הכלי יקר כתב, שבאמת אין עולה על דעת שום איש לעשות כדבר הזה, לגזול בהמה מחבירו כדי להקריבו לה, כי למה יעבור על איסור גזל בחינם כשאין לו שום הנאה מזה, רק מיד נשרף הבהמה כליל לה.

ומבאר הכלי יקר באופן אחר, שצריכים גם את המיעוט 'מכם' להוציא את הגזול, לגבי מי שגזל הרבה ממון, והוא רוצה שיהיה לו כפרה על האיסור החמור שעשה, על ידי שיפריש חלק מן הממון הגזול עבור קרבן. כנגד זה מזהיר הפסוק, **מכם ולא מן הגזול**,

בפרשתן כתיב (א, ב), **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם**. ופירש"י, 'אדם' למה נאמר, מה 'אדם' הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

מהו המקור שאסור להקריב קרבן גזול

מקשה הפנים יפות, בשביל מה נצרך רש"י לדרשה זו, הרי מבואר בגמרא (סוכה ל.) שיש לימוד אחר מפסוק זה גופא להוציא את הגזל, ממה שנאמר אדם כי יקריב 'מכם', לומדים מזה שהגזול פסול לקרבן, כי הגזל לאו דידיה הוא ואין זה 'מכם'. ואם כן לאיזה צורך ראה רש"י ללמוד ענין זה מאדם הראשון שלא הקריב מן הגזל, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

ומבאר הפנים יפות, דבאמת עיקר הלימוד הוא מאדם הראשון כמו שפירש"י, אך עדיין צריכים גם את הלימוד 'מכם' להוציא את הגזול, כדי שלא יאמר האדם, כיון שהעולם

א. ויש מתרצים להיפך, שבאמת מהפסוק 'מכם' כבר לומדים שאסור לגזול קרבן של חבירו ולהקריבו. אך עדיין יכול האדם לגזול בהמת חולין מחבירו, ולקנותו על ידי יאוש, והוא 'מכם' ממש, ואזי יקדישו ויקריבו. ולכן צריכים ללמוד גם מאדם הראשון, שכשם שהקרבן של אדם הראשון לא היה בו שום סרך גזל, שהרי הכל היה שלו, כך אתם תקריבו רק בהמה שאין בה שום סרך גזל כלל.

להורות שהקרבן לא יכפר לו כלום, כל עוד שלא יחזיר את הממון שגזל לבעליו.

עיקר הקרבן הוא שיקריב האדם את עצמו לה'

עוד אפשר לבאר בדרך דרש, על פי מה שכתב השפתי כהן על התורה רמז נפלא על פסוק זה, 'אדם כי יקריב - מכם'. פירוש, כשרוצין להקריב קרבן, קודם כל דבר צריך שיקריב עצמו וישפיל רוחו וגופו, וזהו 'אדם כי יקריב - מכם', זה גופא יהיה הקרבן, 'מכם', מה שהאדם עצמו משפיל רוחו וגופו. וממשיך הכתוב, 'קרבן לה', פירוש, קרבן כזה שהאדם מקריב ומשפיל את עצמו, נחשב באמת כקרבן לה', ונחשב לו לאדם כאילו הקריב את חלבו ודמו לפני ה'.

מה שאין כן אם רק 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו', ולא תקריבו גם את עצמכם, להשפיל גופכם ונפשכם יחד עם הקרבן, אזי אין הקרבן נחשב 'לה', רק 'תקריבו את קרבנכם', זה נחשב כאילו הקרבן הוא שלכם לבד, ולא קרבן לה'. כי כל עוד שהאדם נשאר עדיין ברוח גבוהה, אין מתקבל קרבנו לרצון לפני ה', כמו שנאמר (תהלים נא, יח-ט), 'כי לא תחפוץ זבח ואתנה, עולה לא תרצה', רק מהו רצון ה', 'זבחי אלקים רוח נשברה'.

הטעם שאסור להקריב קרבן על ידי השליח

ועל פי זה מבאר הערבי נחל (בפרשתן דרוש א) הטעם שאסור להקריב קרבן על ידי שליח (רמב"ם הל' מעשה"ק פ"ג ה"ח). כי הרי עיקר התכלית אינו עצם הקרבת הבהמה,

רק עיקר ענין הקרבן הוא כדי שיעמוד אדם על גבו, ויסמוך ידיו עליו, וידע שכל מה שנעשה לקרבן ההוא מגיע אליו ויבהל, ויכניע את לבו לשוב בתשובה שלימה.

ולכן אסור להקריב על ידי השליח, כי אם ישלחנו על ידי שליח, לא יגיע בעל הקרבן לעיקר תכלית הקרבן, שיכניע לבו לה', מאחר שלא יראה כלל בעיניו כל מה שעושים לקרבן. ולכן מעכב הדבר, שהבעל החטא יגיע דוקא הוא עצמו לעמוד על קרבנו.

מי שדעתו שפלה נחשב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם

וזהו מה שאיתא בגמרא (סנהדרין מג:), ואמר רבי יהושע בן לוי, בזמן שבית המקדש קיים, אדם מקריב עולה, שכר עולה בידו, מנחה, שכר מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן, שנאמר (תהלים נא, יט) 'זבחי אלקים רוח נשברה'.

כי מאחר שעיקר תכלית הקרבנות הוא שיכניע האדם את לבו לה' על ידי מעשה הקרבן ההוא, בכל קרבן כפי עבודתו. לכן מי שדעתו שפלה עליו תמיד, ויש בו כבר התכלית ההוא, נחשב לו כאילו הקריב כל הקרבנות גם יחד.

כי ממך הכל ומידך נתנו לך

ועל פי כל זה אפשר לומר ששתי הדרשות בפסוק 'להוציא את הגזול' הולכים ביחד. 'מכם ולא הגזול' היינו, שכשמביא את הקרבן יש לו להשפיל עצמו, ולא יחשוב מחשבת גיאות, שהוא מנדב נדבה גדולה לה', בזה

שהוא מפריש ומקדיש את הבהמה השייך אליו להשי"ת, כי אם כך יהיה מחשבתו, זה יהיה נחשב לו כקרבן גזול, כמו שנאמר (דברי הימים א כט, יד), 'וכי מי אני וגו' **כי נעצר כח להתנדב כזאת, כי ממך הכל ומידך נתנו לך**.

והיינו שהאדם המרגיש שהוא מנדב את הבהמה 'שלו' להשי"ת, הוא בבחינת קרבן גזול, שהרי **ממך הכל**, כל הבהמות שלו שייכים להשי"ת, ואילו הוא גוזלם כביכול מהשי"ת ולוקחם לעצמו, כדי להפריש את הבהמה 'שלו' להשי"ת.

ועל זה הוסיף רש"י ונתן עצה לדבר, איך יוכל האדם להרגיש באמת, שהבהמה שהוא מפריש אינו שייך אליו רק להשי"ת, העצה לזה שילמד מאדם הראשון, כמו שאצל אדם הראשון לא היה שייך שיפריש מן הגזל, היינו, שלא היה יכול להרגיש שיש איזה דבר בעולם השייך אליו ולא להשי"ת,

שהרי הוא לא עשה כלום בבריאה, רק מיד כשנברא מצא לפניו עולם מוכן ומזומן, ונמצא שידע בידיעה ברורה שאין כמותה, שהכל של השי"ת, ובודאי בכוונה זאת הקריב את קרבנו, שהוא מחזיר את הבהמה שקיבל מה', להיות קרבן לה' - **כי ממך הכל ומידך נתנו לך**.

ויש לך ללמוד מאדם הראשון, שאף אתה לא תקריב מן הגזל, להרגיש שאתה מנדב את הרכוש 'שלך', רק תתבונן שאתה וכל רכושך הכל הוא של השי"ת, ואתה רק מחזיר את הבהמה שקיבלת מה', להיות מעתה קרבן להשי"ת, **כי ממך הכל ומידך נתנו לך**². וכשהאדם זוכה להרגיש כך, ממילא הוא כבר משפיל גם את רוחו ונפשו לה', כי הוא כבר יודע ומשיג שכל עצמותו ומהותו הכל הוא של השי"ת, וממילא מתקבל קרבנו לפני ה' לרצון, מאחר שהוא מקריב 'מכם', את עצמו ממש.

ענין הקרבת 'בהמה' לקרבן ככפרה על חטא ה'אדם'

וע"פ זה אפשר לתרץ קושיית כל המפרשים, איך יתכן שהאיש אחד יחטא ועל הבהמה יקצוף ה', לשוחטה ולזבחה. הלוא לכאורה היה מן הראוי, שהנפש

ב. והכלי יקר מבאר באופן אחר מהו הלימוד מאדם הראשון, 'על כן אמר 'אדם כי יקריב מכם' לשון יחיד, לומר לך שהמקריב יהיה כאדם הראשון בקרבנו שהיה יחידי בעולם, וכשם שמזה הצד היה ניצול מן הגזל שהיה יחידי והיה הכל שלו, כך מזה הצד היה ניצול מן הדבר שנכשל בו הבל, כי מצד שהיה יחידי בעולם ודאי נתעורר אל הקרבן מעצמו, ולא מצד שראה אחרים עושין.

ועל זה אמר 'אדם' כשהיה כאדם הראשון, **כי יקריב מכם**, שתהיה ההקרבה מכם ולא מזולתכם, כי מכם ובכם יבוא ההתעוררות אל המקריב, זהו קרבן לה', כי וודאי אין כוונתו כי אם לשם ה'. לאפוקי מי שאינו נתעורר מעצמו, זהו אינו מכם ואינו קרבן לה'. אינו מכם, שהרי ההתעוררות בא לו מאחרים ולא מכם ממקריב הקרבן עצמו, ואינו קרבן לה', כי כל מה שהוא קנאת איש מרעהו אינו עושה כי אם להתהדר עצמו בפני הבריות, ונמצא שאינו קרבן לשם ה' כי אם לשם הבריות.

החוטאת היא תמות, ותהי יד ה' באדם אשר חטא לו, ולא יחליפנו בבהמה, כי אלה הצאן מה עשו.

כשהאדם מתבונן שכל מה שעושים לבהמה היו צריכים לעשות בו, הוא מתעורר לתשובה

את לב האדם גם בלי הקרבת בהמה לקרבן, אכן לא היה מצווה ה' להקריב את הבהמות לקרבן. אך המציאות הוא, שלב האדם אינו נשבר ונכנע מאליו, רק דייקא על ידי שהוא רואה איך שמקריבים בהמה על גבי המזבח⁷.

כמו שכתב בעל העקידה, שעל ידי שהאדם רואה בעת הקרבת הקרבן, זביחת הבעל חי וניתוחו ושריפתו, והוא מתבונן שכל הדברים האלו היו צריכים באמת לעשות בגופו ובאיבריו על אשר חטא לה⁸, זה

אך ע"פ הנ"ל מובן, כי עיקר הקרבן הוא שהאדם יקריב את עצמו ממש לה, על ידי שיכניע וישפיל גופו ונפשו לה. ואין הכי נמי, לו יצויר שהיה אפשר לשבר ולהכניע

ג. כמו שכתב האלשיך (תהלים נא, ט), 'כי הנה הזבח שאדם מביא אין עיקרו שור או שה, רק מה שהאדם נכנע על ידי כן, בעלות על לבו שכל הנעשה בבעל חי ההוא היה ראוי ליעשות בו, והוא הזבח האמיתי, כמה דאת אמר (ויקרא א, ב) אדם כי יקריב מכם, כי ההקרבה אמיתית היא האדם עצמו. ואם יצויר ישבר רוח האדם בלי קרבן ככל הראוי שהוא הזבח האמיתי כשיעור מה שנשבר על ידי הזבח, לא היה חפץ הוא יתברך יותר מזה וימחול לו השם, כענין (ירמיה ז, כא) 'עולותיכם ספו על זבחיכם'. ד. ויש עוד ביאור נפלא בזה, דהנה ידוע מה שכתבו הספה"ק, שיש ארבעה סוגי נבראים בעולם זה למעלה מזה, ואלו הם, דומם, צומח, חי, מדבר. והנה כל סוג נברא שהוא גדול במעלה יותר, יש לו להעלות את המדרגה הפחותה ממנו. כיצד, 'דומם' הוא הנברא הפחות ביותר, ועלייתו הוא על ידי שלוקחים את המים הדוממים ומשקים בהם את השדה, עד שיוצא מזה 'צומח', ובה מתעלה המים מבחינת דומם לבחינת צומח, כיון שבזכותו יצא הצומח לפועל. אחר כך כשבאה הבהמה שהיא בחינת 'חי', ואוכלת את הצמחים, הזרעים והדשאים, מתעלים בזה הדומם והצומח, להיות מעתה במעלה יותר נשגבה 'חי'.

ואחר כך כשהאדם שהוא בחינת 'מדבר', שוחט את הבהמה ואוכל את הבשר, בזה הוא מעלה את כל סוגי הנבראים שבעולם, דומם, צומח, חי, להיות כולם בבחינת מדבר. כיון שהאדם ה'מדבר' יש לו חיות והנאה מאכילת הבשר שהוא בחינת 'חי', שהבעל חי הזה היה בקרבו 'צומח', שהרי זה היה מאכלו תמיד, צמחים ועשבים, והצומח הזה יש בקרבו 'דומם', כיון שלא היה יכול להיות בעולם בלתי ה'מים' המשקים את השדה ומצמיחים את העשבים.

וזהו מה שאמרו חז"ל (ברכות יז.) 'סוף בהמה לשחיטה', כי דייקא על ידי השחיטה המכשיר את הבשר לאכילת האדם, נעשה עליה ותיקון לבהמה, להתעלות לבחינת אדם המדבר. ובפרט אם בכח האכילה היא של הבשר בהמה, נכנס כח וחיות להאדם המדבר לעסוק בתורה ובמצוות, בזה מתעלים מאד כל הבחינות דומם צומח חי, שהרי נמצא שבזכותם היה הכח להאדם המדבר לעסוק בתורה במצוות. וזהו ענין הקרבן, כדי להעלות את הבהמה באופן נעלה מאד, כיון שעל ידי שחיטת ושריפת הבהמה מתעורר האדם לתשובה שלימה וגמורה, ומגיע לו כפרתו ותיקונו בשלימות על ידי הבהמה הזאת שעלתה לקרבן לריח ניחוח לה, וכיון שכל העליה והתיקון של האדם נעשה בזכות הבהמה, על ידי זה יש עליה גדולה מאד להבהמה.

ה. וכן כתב הרמב"ן (ויקרא א, ט): 'וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד

קשה כנ"ל, אם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואיך מגיע כפרה לאדם על ידי שחיטת הבהמות ושריפתם באש.

ומבאר הישמח משה שהענין בזה, כדי שהאדם יתבונן על ידי הקרבת הבהמה, בענין הנוהג בעולם, שהפחות במעלה מוכרח להשתעבד להנכבד ממנו במעלה. ויקח ראיה לזה ממה שענינו רואות עתה בעת הקרבת הבהמה לקרבן, דהנה לכאורה איך יתכן שבשבילי שחטאתי, יהיה מוכרח הבעל חי להישחט ולהישרף על לא חמס בכפו, כשאין לו שום יכולת לעמוד כנגדי, איך יכול לב האנושי ושכל האנושי להסכים לעשות עוול כזה.

והתירוץ על זה, שאין כאן שום עוולה כלל, רק כן נאה וכן יאה שישתעבד הבהמה הפחותה במדרגה, לכל צרכיו של האדם הנכבד. וכיון שהאדם הנכבד נצרך כעת לכפרה, בודאי יש לו הרשות לשחוט ולשרוף עבור זה את הבהמה הפחותה במדרגה ממנו, כדי לזכות על ידה לכפרה, ואין בזה שום אכזריות ושום עוולה.

וכשיעלה זאת על לבו, אזי יתעורר ללמוד מזה קל וחומר בן בנו של קל וחומר, ומה אם הבעל חי מוכרח להיות משעובד כל כך להאדם הנכבד ממנו, הגם שהאדם לא

מביא אותו לידי הכנעה גדולה לשוב אל ה', ולכן ציווה ה' שהבהמות יהיו הקרבנות, כדי שעל ידם יוכל האדם להקריב את עיקר הקרבן - שבירת והכנעת לבו לה'.

ועפ"י יסוד זה מבאר האלשיך הק' את הפסוק בריש פרשתו, 'אדם כי יקריב - מכס', כלומר, באמת היה ראוי להקריב את כל הקרבן 'מכס', מהאדם עצמו, לשוחטו ולנתחו ולשרפו רח"ל, וכך הוא יהיה 'קרבן לה' ממש. אך השי"ת בגודל רחמנותו חס על האדם שלא יהרג על כל עבירה, ולכן אמר 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן', כלומר, שבמקום זה יעשו את כל ענין הזביחה והניתוח והשריפה בבעלי חיים.

כדי שהאדם יראה בעת ההקרבה כל מה שעושים לבהמה ולבקר ולצאן, ויתבונן שכל זה היו באמת צריכים לעשות עליו, וזה ישבר ויכניע את נפשו רוחו וגופו, ועל ידי זה יחשב 'תקריבו את קרבנכם' - כאילו הוא גופא נעשה באמת הקרבן בעצמו ובבשרו ובדמו, וכאילו הקריב את עצמו.

כשהאדם מתבונן שהבהמה משועבדת לגמרי להאדם, הוא מתעורר להשתעבד לגמרי לה'

והישמח משה (בפרשתו) מבאר בדרך אחר מהו ענין הקרבת הבהמות, הלוא לכאורה

הבורא שלקח ממנו תמורה וכיפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו.

וכן כתב הריקאנטי (ויקרא א, ג): 'צריך לכוין המקריב שיהא הקרבן ההוא תמורתו. וכן הענין, מתחילה לוקח הבהמה ומשליכה לארץ בחזקה, ודומה בנפשו כאילו השליך עצמו. וכשמתוודה, מודה שחייב סקילה. עוד שוחט הבהמה, ודומה בנפשו כאילו שוחט עצמו, ומודה שהוא חייב הרג וחנק, כי בעת ששוחט הבהמה תוקף ידו לשחטה וחונקה מעט בתקיפת השחיטה שלא ישהה, הרי השחיטה הרג וחנק. אחרי כן שורפה, ודומה בנפשו כאילו נשרף, ומודה שהוא חייב שריפה, ומתוודה והקב"ה מקבלו.'

בראו, ולא גמל לו שום דבר טוב לא בעבר ולא בהוה ולא בעתיד, ואינו מכירו כלל, מכל מקום הוא מוכרח להישחט ולקבל יסורין גדולים ולהיאבד מן העולם עבורו, הכל משום סיבה אחת, מפני שהאדם נכבד ממנו.

אם כן על אחת כמה וכמה, האדם לנגד מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהאדם הוא כאפס ואין ממש נגד גדלות השי"ת, והשי"ת

מכובד יותר ממנו אלף אלפי אלפים פעמים בלי שום מספר. ובפרט שהשי"ת גמל לו כל טוב, הוציאו מאין ליש, בראו זנו ופרנסו, על אחת כמה וכמה שהאדם צריך להיות משועבד ובטל לגמרי להשי"ת, אף אם יצטרך בשביל זה לסבול יסורין קשים ולהיאבד מן העולם. וכל שכן שהוא צריך לקיים מצוות התורה, שאורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, ודרכיה דרכי נועם (משלי ג, טז-יז).¹

1. והנה לכאורה יש לתמוה, דאם כן נמצא שהחוטא נשכר, כי דוקא על ידי החטא שעשה, הוא בא לידי התעוררות גדולה זו לשעבד את גופו לגמרי לה', על ידי שהוא רואה בעיניו איך שהבהמה משתעבדת לגמרי אליו ומסכמת להישחט עבורו, והוא עושה בעצמו קל וחומר, עד כמה יש לו להשתעבד לגמרי אל ה'. משא"כ הצדיק שלא חטא מעולם ולא הקריב מעולם שום קרבן, אינו יכול לבוא לידי התעוררות גדולה זו.

והתשובה על זה פשוט ביותר, דזה גופא שהחוטא אינו משיג דבר זה בעצמו, רק הוא צריך להגיע ללימוד גדול זה, דוקא מן הבהמה שהיא פחותה ממנה, זה גופא מורה על גודל שפלותו. משא"כ הצדיק מתעורר לשעבד עצמו לגמרי להשי"ת, ממה שמתבונן בעבודת צבא השמים שהם גבוהים ממנו.

כמו שכתב האמרי נועם (בפרשתן אות א): 'דהענין הוא שצריך האדם לתת תמיד עצות בנפשו ולעשות לו ציונים וסימנים, אשר הם זיכירוהו תמיד ללימוד מהם דרכי המצוות, ולבוא לאהבת ד' וליראתו. כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ח, ד) 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך' כו', שעל ידי זה שרואה ומביט תמיד לשמים, ומעלה במחשבתו איך שיש שם מלאכים שעובדים תמיד באימה וביראה ועושים רצון קונם שלא ישנו את תפקידם, על ידי זה לוקח מהם מוסר להתלהב לבבו גם כן לעבודת השי"ת. וכן גם כן נוכל ללימוד מוסר השכל מדברים התחתונים הנמוכין אשר הם בארץ, אשר הם גם כן עושים רצון הבורא בלי ישנו תפקידם, כמו שאמרו חז"ל (עירובין ק;), למדנו דרך ארץ מתרנגול וצניעות מחתול.

ואמנם שתי בחינות האלו הם מתחלקים, כי האנשים אשר תורתם אומנותם ועוסקים תמיד בעבודת ד' כל ימיהם, הגם אשר לפעמים צריכין להשגיח במחשבתם גם בעניני עולם הזה על פרנסה וכדומה, ונופלים על ידי זה קצת ממדרגתם הראשונה, עם כל זה תיכף ומיד יחזרו לזכור לבל ישקעו חלילה בעניני העולם הזה, ולוקחים לימוד ומוסר מדברים העליונים שהם מבחינת הללו את ד' מן השמים. ואולם אותם שאינן בני תורה ועוסקים תמיד במשא ומתן, שאין בכוחם ושכלם ליקח לימוד לעצמם מדברים הגבוהים העליונים, עם כל זה גם הם צריכים ליקח מוסר לעצמן מדברים הנמוכים, שהן בבחינת הללו את ד' מן הארץ, וכמו שנאמר (איוב לה, יא) 'מלפנו מבהמות ארץ', שעכ"פ אין מהראוי שאדם יהיה גרוע מהבהמות, שהם דברים הנמוכים ביותר. וזהו שאמר הכתוב (ישעיה א, ג) 'ידע שור קונוהו' וכו', שהכתוב מוכיחו, שעכ"פ לא תהיה גרוע מהשור שיודע את קונו. ועל כן אמרו חז"ל (יבמות סב.), 'עם הדומה לחמור', שזהו קאי על עמי הארץ. היינו, שעכ"פ אותן עמי הארץ צריכין ליקח דמיון משור וחמור שלא לשכוח מכל וכל, ולידע את קונם.

וזהו 'אדם כי יקריב מכם' כו', שהאדם שרוצה לקרב עצמו לד', מן הבהמה כו' תקריבו, אשר גם מדברים הנמוכים יוכל ללימוד מוסר לקרב עצמו לד'. אמנם באמת זה הלימוד הוא לימוד גרוע והקטן

בביטול גמור, ומכאן ואילך יתאמץ בכל כוחו שלא להיכשל עוד בשום עבירה קלה.^ז

וזהו טעם הקרבת הבהמה לקרבן, כדי שעל ידי זה יתעורר האדם לשעבד גופו רוחו ונפשו להשי"ת הנכבד ממנו

כוונת התפילה מעכבת כמו בקרבנות

ממנו אלף אלפי אלפים בלי שום מספר, ולהקריב נפשו רוחו וגופו לפני ה', ככפרה על מה שחטא והמרה את פי ה'.

הטעם שהמתפלל בלא כוונה הוא כגוף בלא נפש

וזהו מה שאמרו (חובת הלבבות שער חשבון הנפש חשבון ט'), 'המתפלל בלא כוונה הוא כגוף בלא נפש', כי התפילה נתקן כנגד הקרבנות, ולכן כשם שבקרבנות היה עיקר ענין שחיטת הבהמות עבור הכוונה שיתבונן האדם המקריב בעת שחיטת הבהמה, שכל מה שעושים לבהמה היו צריכים באמת לעשות לו, ושכשם שהבהמה מוכרחת להיות משעובד לגמרי להאדם הנכבד יותר ממנה, כל שכן שהוא צריך להיות משעובד לגמרי לפני ה'.

מה שאין כן אם לא היה לאדם המקריב כוונה זו בעת שחיטת בהמת הקרבן, רק היה שקוע אז במחשבות אחרות לגמרי, לא היה שום תועלת בשחיטת הבהמה, ובחינם

והנה איתא **בגמרא** (ברכות כו:) תפילות כנגד תמידין תיקנום. ונמצא שכל ההתעוררות שהיה לכלל ישראל בזמן המקדש על ידי הקרבת הבהמות, אנו צריכים גם עתה בזמן הגלות להגיע להתעוררות זה, על ידי התפילות שהם במקום הקרבנות, וכמו שנאמר (הושע יד, ג), **ונשלמה פרים שפתינו**.

וממילא, כשם שנתבאר לגבי הקרבנות, שאין ענין בעצם הקרבת הבהמה, רק העיקר הוא שהאדם יקריב את עצמו לה', על ידי שישפיל את נפשו ורוחו ה', וישעבד נפשו בביטול גמור לפני ה', וכל הקרבת הבהמה הוא רק אמצעי איך להביא את האדם לידי כך, שישפיל נפשו וישעבד נפשו לה'.

כיוצא בזה בענין התפילות שהם במקום הקרבנות, לא מספיק עצם אמירת תיבות התפילה מן השפה ולחוץ, רק העיקר הוא הכוונה, שיתבונן שהוא עומד לפני מלך מלכי המלכים, שברא את כל העולמות כל הנבראים וכל היצורים, וזה יביא אותו להשתעבד לגמרי לפני השי"ת הנכבד

שבלימודים, אשר אדם שהוא בעל שכל יצטרך ליקח מוסר לעצמו מגסי השכל. וזהו אל"ף זעירא, כי 'אלף' הוא לשון לימוד, מלשון 'מלפנו מבהמות ארץ', שגם זהו לימוד, אך זעירא וקטן הוא, שיותר מהראוי אשר יקנא עצמו במלאכי מעלה, ובדרכיהם ילך לדבק עצמו בד' תמיד'.

ז. ועיי"ש עוד בישמח משה שהוא מבאר בעוד שתי אופנים ענין הקרבת הבהמה לקרבן, למרות שהבהמה לא חטאה.

ולא יערב בה מחשבה אחרת, כמו מחשבה שפוסלת בקדשים“.

וכן נפסק **בשולחן ערוך** (או“ח סי’ צח ס“ד), “התפלה היא במקום הקרבן, ולכך צריך ליזהר שתהא **דוגמת הקרבן בכוונה**, ולא יערב בה מחשבה אחרת, כמו מחשבה שפוסלת בקדשים“.

כשמתפלל תפילה אחת בכוונה מעלה בזה את כל התפילות שהתפלל מקודם שלא בכוונה

אמנם באמת בדורינו דור עקבתא דמשיחא קשה לנו מאד לכוון בתפילה¹, ושלא לערב בתפילתינו שום מחשבה זרה. והנה כשמתבוננים במה שנתבאר, עולה מורא ופחד גדול על ראשינו, כי אם כן איזה ערך יש לתפילתינו היום, מאחר שהיא בלא כוונה ומעורב במחשבות זרות לרוב, והרי נתבאר שהמחשבה פוסלת את התפילה כשם שפוסלת את הקדשים, ותפילה בלא כוונה היא כגוף בלא נפש.

ומחדש **התרומת הכרי** (בפתח השער), דגם שהקרבנות נפסלים לגמרי על ידי מחשבה פסולה, מכל מקום בתפילה אין זה כך, ועל זה אמרו **חז“ל** (ברכות לב:), גדולה תפילה יותר מן הקרבנות, כי הקרבן נפסל לגמרי בזה ואין לה שום תקנה, משא“כ התפילה, גם אם איננה בכוונה, מכל מקום אינה נדחית ונפסלת לגמרי, רק היא מונחת בקרן זוית, ואם אחר כך יתפלל תפילה אחת בכוונה, יש בה כח להעלות את כל התפילות שהתפלל

נהרגה הבהמה. ולא נחשב לו שהביא בהמה חיה במקדש ונשחט לשם קרבן, רק כאילו הביא בהמה שחוטה למקדש.

כך וכיוצא בזה הוא גם בענין התפילה שהוא במקום הקרבנות, שאם האדם מתפלל בלא כוונה, רק אומר את דיבורי התפילה מן השפה ולחוץ, ואינו מכוון שהוא עומד לפני מלך מלכי המלכים ומדבר לפניו, רק מוחו שקוע במחשבות אחרות לגמרי. הוא דומה לאדם המקריב שאין לו שום כוונה בעת שחיטת הקרבן, שנחשב לו כאילו הביא למקדש בהמה שחוטה שאין בה נפש וחיות. וזהו ‘המתפלל בלא כוונה הוא כגוף בלא נפש’, היינו, שנחשב לו כאילו הביא למקדש בהמה שחוטה, שאין בה נפש וחיות.

תפילה בלא כוונה, פסולה כמו קרבן פסול

וכמו שכתב **השל“ה** הק’ (תמיד, נר מצוה, אות כה), “וכשהתפילה היא שלימה בדיבור במחשבה ובמעשה, אז היא ממש במקום קרבן, ואם לאו, היא תפילה פסולה כמו קרבן פסול“.

וכן פסק **הרמב“ם** (הלכות תפילה פ“ד הט“ו), “כל תפלה שאינה בכוונה אינה תפלה“. וכן פסק הטור (או“ח סי’ צח), “שהתפלה היא במקום הקרבן, דכתיב **‘ונשלמה פרים שפתינו’** (הושע יד), וכתוב **‘ולעבדו בכל לבבכם’**, וכי יש עבודה בלב, אלא איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה, ולכך צריך ליזהר שתהא דוגמת הקרבן בכוונה,

ח. כמו שמפורש **בשולחן ערוך** (או“ח סי’ צח ס“ב): ‘ועכשיו אין אנו נוהרין בכל זה, מפני שאין אנו מכוונים כל כך בתפלה. וכן כתב **הרמ“א** (שו“ע או“ח סי’ קא ס“א): ‘והאידינא אין חוזרין בשביל חסרון כוונה, שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכיון, אם כן למה יחזור‘.

מקודם בלא כוונה. נמצא שהגם שכבר נפסלה התפילה מפני שלא היתה בכוונה, מכל מקום יכולים לחזור ולהכשירה, על ידי תפילה אחת בכוונה.

והרה"ק האמרי אמת מגור זצוק"ל כתב (שבועות תרע"ו), שהגם שהתפילה בלא כוונה הוא כגוף בלא נשמה, אך לעתיד לבוא כשתהיה תחית המתים, יתעלו כל התפילות אפילו אותן שהיו בלא כוונה.

המתפלל בלא כוונה נחשב כאילו הקריב עכ"פ את מנחת התמיד

וביותר יכולים להתחזק בענין זה על פי החידוש של מרן הגר"א זצוק"ל (כתר ראש אות כב). דהנה התפילות במקום תמידים תיקנום, ובקרוב התמיד היה שתי חלקים,

הכבש שהוא קרבן עולה - עולת התמיד, ובנוסף לזה הביאו גם מנחת התמיד. כמו שנאמר (במדבר כח, ד-ה), **את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ועשירית האיפה סולת למנחה כלולה בשמן כתית רביעית ההין.**

נמצא שהגם שהמתפלל בלא כוונה הוא כאילו הביא לקרבן התמיד, כבש שחוטה בלי נפש וחיות, שהרי התפילה בלא כוונה גוף בלא נשמה, ובודאי לא עלה לרצון לפני ה'. אך סוף סוף הרי הביאו ביחד עם הכבש גם מנחת התמיד, שהיא באה לכתחילה מדבר שאין בה חיות ונפש, רק סולת ושמן, לכן המתפלל בלא כוונה, נחשב עכ"פ כאילו הקריב את מנחת התמיד, העולה לריח ניחוח לה, הגם שהוא בלי נפש וחיות.

דברי התעוררות נוקבים להתפלל בכוונה

והדבר ודאי, שבזמן המקדש, מי שהיה במצב של דלי דלות והוכרח להביא רק עשירית האיפה סולת, היה לבו נשבר מאד על זה שאינו יכול להביא למקדש דבר שיש לו נפש וחיות, אם לא כשבה או שעירה, לכל הפחות תורים או בני יונה, למה נגזר עליו להביא למקדש רק סולת שאין בה שום חיות. אך לא היה לו שום ברירה, שהרי אין לו כסף להשיג יותר מזה, ובעל כרחו הביא למקדש את הסולת בלב נשבר ובמרירות הלב.

ובודאי דבריו הקדושים של הגר"א מחזקים אותנו מאד בדור שפל זה, והם לנו כמים קרים על נפש עייפה. אך מכל מקום זה גופא גם מחייב אותנו להתחזק בכל כוחינו ויכולתינו בכוונת התפילה.

שהרי בהמשך פרשתן (ויקרא ה) מבואר, שיש קרבן חטאת הנקרא 'קרבן עולה ויורד', העשיר מביא כשבה או שעירת עזים, העני מביא שתי תורים או שתי בני יונה, ומי שנמצא בשפל המצב, דלי דלות, מביא רק עשירית האיפה סולת לחטאתו.

יקח ראייה מן הבהמה לדעת כמה קדושה יש בכח דיבורו

וגם מי שמרגיש שאין לו שום טעם וחשק בתפילה, ואפילו אם הוא כבר יצליח לכווין בתפילתו, לא ירגיש מזה שום התעלות והארה. יתבונן, שכמו בזמן המקדש, היה חל הקדושה על הקרבן על ידי אמירת כמה תיבות ספורות על הבהמה - 'הרי זה עולה', גם אם לא היה מרגיש שום הארה והתעלות בעת אמירת אלו המילים. כך גם עתה בזמן הגלות, על ידי עצם אמירת תיבות התפילה בכוונה, נעשה כאילו הוא מקריב את קרבן התמיד על גבי המזבח, ואין הדבר תלוי כלל אם הוא מרגיש הארה והתעלות מתפילתו או לא.

וכל זה מרומז בפסוק בפרשתו, 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם'. וכמו שמבאר התפארת שלמה, 'אדם כי יקריב מכם', אדם ההולך בדרכי ה' ואינו מרגיש שהוא מקבל מזה שום התקרבות להשי"ת. אומר לו הכתוב, תקח לך ראייה 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן', שנעשית הקדש להקרבה על פי דיבורו של האדם האומר 'הרי זה עולה', הנה באמירת שלשה מילים הללו, נעשית הבהמה קודש קדשים רק על ידי דיבורו והבל פיו, אף על פי שהבהמה עצמה לא נשתנית והיא כמו שהיתה מקודם, מכל מקום הדיבור שהוציא האדם עליה הוא קודש קדשים, ויש בכוחה לחול על הבהמה ולהקדישה.

ומזה יקח האדם ראייה על גודל הקדושה שיש בו, וידרוש קל וחומר לעצמו, שכל שכן שכשהוא מוציא מפיו דיבורים

יש בכוחינו להחיות את הכבש המת על ידי הכוונה בתפילה

אך כל זה לגבי אותו דל ועני שלא היה לו שום עצה איך להתעשר ולשפר את מזלו. מה שאין כן אנחנו בזמן הגלות, הגם שאנו גם כן עניים בדעת, וקשה לנו מאד לכווין בתפילה ולהקריב עולת התמיד בכבש שיש בה נפש וחיות, ונתן לנו מרן הגר"א עצה, להקריב לכל הפחות מנחת התמיד. אך לנו יש עצה ותקנה איך להתעשר ולהביא כבש, על ידי שנתחזק מאד בכל כוחותינו לכווין בתפילה כראוי, ועי"ז נזכה להקריב עולת התמיד כהלכתה - ונשלמה 'פרים' שפתינו, ומיהו האיש שמסוגל לוותר על מתנה נפלאה זו, שאנו יכולים לזכות לזה על ידי קצת התאמצות.

נמצא שבעת התפילה כשאנו נלחמים עם היצר המבלבל את מחשבותינו, ואינו נותן לנו לכווין בתפילה, יש לנו לתאר לעצמינו, כאילו אנו נמצאים בבית המקדש, ובבושה וחרפה אנו מכניסים כבש 'מת' במקום כבש חי... והכהנים העומדים על המשמר אומרים לנו, עורו נא התעוררו נא, אתם יכולים להחיות את המת, להכניס חיות בכבש המת ולהחזירו לתחיה, על ידי שתכניסו חיות והתלהבות וכוונה בתפילתכם, ובזה גופא תכניסו חיות ונפש לכבש המת, ויחשב לכם שאתם מקריבים כבש חי לקרבן התמיד על גבי המזבח כהלכתה. ובודאי היינו מתעוררים לדברי הכהנים, ומתאמצים בכל כוחינו לכווין בתפילה.

להתקרב לעבודת ה', למרות שאינו מרגיש לעת עתה שום התקרבות על ידי זה, כי יש לו ראייה מן הבהמה, כמה קדושה יש בכל דיבור ודיבור שהוא מוציא מפיו.

קדושים של תורה ותפילה לפני ה', עד כמה הם קדשי קדשים ממש ועולים לרצון לפני ה'. וזהו מה שמסיים הפסוק **'תקריבו את קרבנכם'**, שדבר זה יעורר את האדם

הקרבת קרבן לה' על ידי קירוב רחוקים

אמנם **האור החיים** הק' בעצמו כבר מציין, שקרבן כזה אינו ראוי לכל אחד מישראל, רק ליחידי סגולה הזוכים לעסוק במלאכת הקודש הזאת, להשיב רבים מעוון, משא"כ רוב האנשים צריכים להביא בפועל קרבן של בהמה למקדש. ולכן לגבי הקרבן של קירוב רחוקים כתוב בלשון יחיד, **'אדם כי יקריב'**, והכתוב מסיים, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן **'תקריבו את קרבנכם'** בלשון רבים, שרוב כלל ישראל יש להם להביא בפועל קרבן של בהמה בקר וצאן.

קירוב 'רחוקים' אין הכוונה רק למי שנתרחק לגמרי, רק צריכים לקרב גם את ה'קרובים' שנתרחקו בדקה מן הדקה

וענין זה כבר דשו בו רבים, שלא כל אחד ראוי לקרב עצמו אל המלאכה הזאת, לקרב את הרחוקים לגמרי ולעשות אותם בעלי תשובות.

אמנם **זאת למודעי**, שבאמת כללות הענין של 'קירוב רחוקים' בודאי שייך לכל אחד ואחד מישראל, ועל דרך שהגה"צ **אאמו"ר שליט"א** רגיל לומר, שלא רק את התינוקות שנשבו הרחוקים לגמרי יש לדון אותם לכף זכות, כי הם תינוקות שנשבו, רק גם

והנה בנוסף לעבודת התפילה שנתבאר שהוא בזמנינו במקום הקרבנות, יש עוד סוג קרבן הנוהג אפילו בזמן הגלות, והוא קירוב רחוקים, לקרב אנשים הרחוקים מה' שיתקרבו לעבודת המקום, על ידי שיתעוררו לתשובה ולתיקון המעשים.

וכמו שכתב **האור החיים** הק', שזהו כוונת הפסוק **'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם'**. 'אדם' פירושו אדם חשוב, האדם החשוב צריך להקריב **'מכם'**, את האנשים הנמצאים בתוכם, שלדאבונינו נתרחקו מה' ומתורתו, צריך האדם החשוב לקרבם לעבודת ה', וזה נחשב לו כ'**קרבן לה'**.

ואדם כזה אין לו צורך להביא עוד לא נדר ולא נדבה להקריב בבית המקדש. וכמו כן לא יתכן במציאות שיצטרך להביא חטאת או אשם, כי בזה שהוא מקרב את הרחוקים אל ה', הוא מזכה את הרבים, וכבר אמרו **חז"ל** (אבות פ"ה מ"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וכיון שאינו נכשל אפילו בעבירה בשוגג, ממילא אינו מתחייב אף פעם בקרבן, רק זה גופא שהוא מקרב רחוקים אל ה', זהו הקרבן לה' שהוא מביא.

ליהודים יראי ה' 'מותר' לדון אותם לכף זכות... כשרואים יהודי ירא ה' נכשל פעם באיזה מידה רעה, או בדיבור לשון הרע וכדומה, צריכים לדון אותו לכף זכות, למרות שהוא יהודי משלנו... [כמובן שאינו סותר את המצוה של הוכיח תוכיח את עמיתך, במקום שיכולים]

ועל דרך זה הוא גם לגבי קירוב רחוקים, שבאמת לא רק את הרחוקים לגמרי צריכים לקרב אותם לתשובה ולעבודת ה', רק גם הקרובים שנתרחקו מעט מן המעט, ונכשלו במידה מגונה או ברכילות וכדומה, גם אותם צריכים לחזק ולקרב ולעורר לתשובה.

אמירת דברי חיזוק לחבירו נחשב כהקרבת קרבן

ועל דרך שאמר הרה"ק הבית ישראל מגור זצוק"ל, שבדורינו ירד רוח טהרה ותשובה מן השמים, וממש חבל שמתמשים בכח רוחני זה רק עבור הרחוקים לגמרי, וכמו שרואים בחוש שהמון אנשים רחוקים, מתקרבים ונעשים בעלי תשובה גמורים, על ידי הרוח טהרה ותשובה שירד ממרום. ומאחר שאנו רואים שמנשבת רוח קדושה כזו בעולם, חבל שהיראי ה' אינם חוטפים את המציאה להתקרב גם הם להשי"ת יותר ויותר, שהרי מי יאמר זיכיתי לבבי, כל

אחד יש לו על מה לשוב, לב יודע מרת נפשו.

וכיוצא בזה ייאמר גם לגבי ענין 'קירוב רחוקים', חבל שהעולם משתמשים בצמד מילים הללו, רק לגבי קירוב הרחוקים שנתרחקו לגמרי, וממילא אומרים שלא כל אחד ראוי לגשת אל המלאכה הזאת, רק יחידי סגולה נבחרים.

הרי באמת יש לכל אחד מישראל הכח הנשגב הכח לקרב את הקרובים, את שכניו ידידיו וחביריו, על ידי אמירת דברי חיזוק ועידוד, דעל ידי זה הוא עושה את הקרובים גופא לבחינת בעלי תשובה. ואי אפשר לתאר ולשער גודל הכח של כל מילה טובה שאומרים לחבר, עד כמה זה יכול לרומם את חבירו, ולשנות אותו למעליותא, כשירגיש שמחשיבים אותו ומעריכים את עבודתו.

ובודאי גם בזה יהיה נחשב כמזכה את הרבים, ובבחינת 'אדם כי יקריב - מכס', וזה גופא יהיה קרבנו לה', אפילו כעת בזמן הגלות כשאין לנו מזבח ובית המקדש.

יעזור השי"ת, שנזכה להתחזק בעבודת התפילה, להתפלל בכוונה בלי מחשבות זרות מדי יום ביומו, ולקרב לכל הפחות את עצמינו אל ה' בתשובה ומעשים טובים, ובמהרה יבנה המקדש ושם נקריב בפועל כבשים חיים וקיימים על גבי המזבח, במהרה בימינו אמן.